

МІСЦЕ ПОЛІТИЧНИХ ТЕОРІЙ У СУЧАСНОМУ ФЕМІНІСТСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Лебідь Є. О., *д. філос. наук, професор,*
Хальота О. В., *студентка СумДУ*

Звичайно, між політичними мислителями від Платона і до Ю. Габермаса існує багато відмінностей, але традиційні постулати західної політичної думки конструюються через виключення жінок із політичної діяльності. По суті, ми до цих пір застрягли в маскулінних політичних концепціях, у яких все протилежне і протиставлене політичному життю і політичним чеснотам, презентується жінками. Здається, нині тільки феміністичний політичний дискурс енергійно намагається проблематизувати усталені політичні онтології, не дивлячись на те, що в умовах патріархатних уявлень про жінок фемінізм дискредитується як античоловічий проект, а маскулінні політичні теорії несвідомо містифікують основи чоловічого домінування і жіночого підкорення в сучасному суспільстві. Крім того, в умовах, де чітко артикульовані політичні позиції і стратегії повністю відсутні (як би нас не запевняли у зворотному політики), у кращому випадку обмежені суто ситуативними чи інструментальними констеляціями (як в Україні), процес розробки нових продуктивних теорій практично неможливий. Якщо ми можемо говорити про буденне, то про цілком наукове політичне мислення ми можемо говорити лише гіпотетично. Справджується дещо видозмінений афоризм Б. Латура: політики як і полководці, звичайно з'являються на поле бою з запізненням на одну війну. Феміністки ж з'являються на полі бою з запізненням принаймні на дві війни.

Аналізуючи класичні тексти, які визнаються значущими політичною теорією і практикою, феміністична критика піднімає питання, наскільки зміст того чи іншого твору може бути корисним для феміністських теорій. Ця критика, як і в 1970-і рр. намагається показати, що уявлення про властиві чоловікам і жінкам відмінні ознаки та властивості є основоположними для політичної теорії. Доволі складною залишається справа включення жіночої частини людства в західну політичну традицію.

Рівність статей з необхідністю вимагає радикальної перебудови соціальних інституцій, які трансформують рівність між чоловіками та жінками не на користь жінки і неадекватність розуміння того, як у дійсності витончено працює механізм дискримінації жінок у сучасному суспільстві. Намітився перехід від гендерної нейтральності

до стратегії особливого захисту жінок, яка наказує створювати особливі умови на робочих місцях, щоб це слугувало компенсацією жінкам їх материнської ролі.

Феміністський дискурс до цих пір живиться опозиціями. На початку руху ставилося питання: схожі жінки на чоловіків, чи зовсім не схожі? Нещодавно почалася розробка ще однієї альтернативи: чи схожі одна на одну жінки різної расової та етнічної приналежності, різних класів, релігій, сексуальних переваг тощо, щоб утворити групу, об'єднану політичними інтересами і єдиною програмою соціальних змін? Чи здатні вони прийти до загального феміністського розв'язання питання жіночої нерівності? Наскільки актуальним залишається давній феміністський проект створення такого соціального світу, в якому поняття «жінка» більше не буде синонімом поняття «нерівність»? Феміністська критика розширяється за рахунок аналізу соціальних інституцій, які продовжують приховану дискримінацію бідних і кольорових людей, етнічних і сексуальних меншин.

Сучасний фемінізм вичерпав енергетику «фемінізму рівності» і перейшов на стадію проблематики відмінності. У цілому ж фемінізм трансформувався в постфемінізм, який відповідає парадигматиці постструктуралізму і постмодернізму. Постфеміністський дискурс маніфестує фрагментарність і суперечність суб'єкта (постфеміністська концептуалізація постмодерністської «смерті суб'єкта»), гнучкість і рухливість структури ідентичності. Суб'єкт може сприйматися як «матеріально-семіотичний актор» або «кіборг-суб'єкт» як якесь гібридне «ми» (Д. Хереуей). Більш того, замість поняття «гендер» все частіше використовується конструкт «криза ідентичності» (Р. Брайдотті). Таким переформатуванням постфемінізм кидає виклик «феміністському епістемологічному фундаціоналізму» (Е. Брукс). При цьому зберігається установка на політизацію і політичну ідентифікацію традиційного фемінізму.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 200-202.